

Doorrekening toekomstscenario's onderwijsaanbod OGVO

Doorrekening toekomstscenario's onderwijsaanbod OGVO

Eindrapport
OGVO

Inhoudsopgave

H1 Inleiding	1
1.1 Achtergronden vraagstelling OGVO	1
1.2 Vraagstelling OGVO	2
1.3 Leeswijzer	2
H2 Aanpak van het onderzoek	3
2.1 Opstellen rekenmodel	3
2.2 Van doorrekening huidige situatie naar doorrekening scenario's	6
H3 Uitkomsten doorrekening	9
3.1 De haalbaarheid van de drie scenario's	9
3.2 Kosten van speerpunten en besparingsmogelijkheden	10
H4 Conclusies en nabeschuiving	14
4.2 Slotbeschouwing	15
Colofon	16

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC en de (auteurs)rechten met betrekking tot de inhoud en het format van dit document berusten bij BMC. Dit document is uitsluitend bedoeld voor gebruik door de opdrachtgever en mag niet worden gepubliceerd of aan anderen ter beschikking worden gesteld zonder uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van BMC.

H1 | Inleiding

1.1 Achtergronden vraagstelling OGVO

Onderwijsgemeenschap Venlo & Omstreken (OGVO) beschikt over drie brede scholengemeenschappen, die alle een breed aanbod kennen van profielen, vakken en speciale afdelingen (denk aan speerpunten als Tweetalig Onderwijs (TTO), Technasium, Da Vinci en Sokrateion). Door dit brede aanbod is er binnen Venlo in beginsel geen 'concurrentie op structuur' tussen de vo-scholen en is er sprake van een breed en thuisnabij aanbod van vmbo tot en met vwo op alle locaties.

Inmiddels komt de breedte van dit aanbod op de diverse OGVO-locaties onder druk te staan door een terugloop in leerlingenaantallen, doordat het aantal kinderen en jongeren in de regio afneemt. Minder leerlingen leidt tot minder inkomsten, minder rendabele opleidingen (te weinig leerlingen bij sommige vakken en profielen) en onderwijslocaties (leegstand). Om die reden hebben bestuur en directie van OGVO zich afgelopen jaar georiënteerd op andere manieren om het onderwijsaanbod te organiseren.

Ongeacht de organisatorische vormgeving van het toekomstige onderwijsaanbod is er een aantal uitgangspunten geformuleerd waaraan het onderwijsaanbod van OGVO dient te voldoen:

- het behouden van een breed onderwijsaanbod;
- kansengelijkheid en non-segregatie;
- kleinschaligheid in de onderbouw;
- brede instroom aan beide zijden van de Maas;
- doorlopende leerroutes.

In feite zijn dit geen nieuwe uitgangspunten voor de stichting. Ze illustreren een gedachtegoed dat tot het DNA van de onderwijsgroep behoort, waarin kansengelijkheid en non-segregatie een belangrijke plaats innemen. De brede instroom aan beide zijden van de Maas is niet alleen voor OGVO van groot belang, maar ook voor de gemeente Venlo, waarmee OGVO een overeenkomst heeft afgesloten voor het doordecentraliseren van de middelen voor onderwijshuisvesting.

Binnen de oriëntatie op een andere organisatie van het onderwijsaanbod zijn twee sporen te onderscheiden:

- *spoor 1*: een andere verdeling van de afdelingen en profielen over de drie locaties van de stichting (Blariacumcollege, Valuascollege en College Den Hulster);
- *spoor 2*: een andere pedagogisch-didactische en onderwijskundige benadering, waarin het zelfregulerend leren door leerlingen een belangrijke plaats krijgt.

Beide sporen zijn erop gericht om te komen tot een toekomstbestendig onderwijsaanbod voor vo-leerlingen uit Venlo en omgeving, dat gebaseerd is op de hiervoor genoemde vijf uitgangspunten.

Binnen OGVO is een programmteam ingericht dat verantwoordelijk is voor de sturing en monitoring van de ontwikkeling van spoor 1 en 2. Het programmteam bestaat uit Han ter Reegen, programmamanager, en de programmteamleden Lavinja Sleenwenhoek en Peter Minten.

1.2 Vraagstelling OGVO

Het programmteam van OGVO heeft BMC gevraagd om een doorrekening te maken van drie scenario's voor een duurzaam en betaalbaar onderwijsaanbod binnen het kader van 'spoor 1', dat voldoet aan de vijf uitgangspunten genoemd in paragraaf 1.1:

1. een scenario met twee onderbouwlocaties en één bovenbouwlocatie;
2. een scenario met twee brede campussen;
3. een scenario met een onderbouwlocatie en een bovenbouwlocatie.

In iets andere woorden is de door het onderzoek te beantwoorden vraag:

Welk(e) van de drie scenario's is of zijn haalbaar en betaalbaar?

Specifiek met het oog op de profilering van de onderbouwcampussen binnen scenario 1 heeft OGVO een verdelingsvoorstel gemaakt voor de profilering van de beide onderbouwlocaties (Plan van aanpak programmteam, p.8). Dit profileringsvoorstel is ook relevant voor scenario 2 (twee brede scholengemeenschappen), maar niet voor scenario 3.

De gewenste doorrekening moet inzicht geven in:

- de kosten voor het onderwijs, waarbij in het vmbo basis, kader en gemengd acht profielen gegeven worden en in het vmbo theoretisch, havo en vwo vier profielen aangeboden worden;
- de kosten voor de extra profileringen separaat gymnasium, Sokrateion, Da Vinci, TTO, Technasium, THavo, dans, musical, muziek en vocaal, beeldend en sport;
- de kosten voor ISK en Maasland;
- de benodigde personele bezetting: onderwijzend personeel, onderwijsondersteunend personeel lesgebonden, onderwijsondersteunend personeel niet-lesgebonden, schoolleiding en college van bestuur.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de gevolgde werkwijze bij de doorrekening: het opstellen van een rekenmodel en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. In hoofdstuk 3 presenteren we de bevindingen van de doorrekening (3.1) en gaan we in op een aantal mogelijkheden om de voor het onderwijs benodigde formatie meer in balans te brengen met de beschikbare normformatie (3.2). In hoofdstuk 4, ten slotte, presenteren we de belangrijkste conclusies uit de doorrekening (4.1) en reflecteren we op deze conclusies in een korte slotbeschouwing (4.2).

H2 | Aanpak van het onderzoek

Binnen het doorrekeningsonderzoek zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1: opstellen van een rekenmodel

Stap 2: doorrekening van de scenario's

Stap 3: presentatie van de aanpak en uitkomsten van de doorrekening aan diverse interne gremia

Stap 4: het opstellen van voorliggend rapport

In paragraaf 2.1 gaan we in op de uitgangspunten onder het gehanteerde rekenmodel. Hierbij presenteren we ook de uitkomsten van een 0-scenario: hoe is het met de betaalbaarheid van het onderwijs gesteld wanneer OGVO de huidige programma's en profielen op de bestaande locaties ongewijzigd in stand zou houden?

In hoofdstuk 3 presenteren we de belangrijkste bevindingen van de doorrekening van de drie door OGVO voorgelegde scenario's. Deze bevindingen zijn in de periode van 3-5 juli gedeeld met wisselende gezelschappen vanuit de OGVO-gemeenschap (stap 3):

- 3 juli: CvB en directieteam
- 4 juli: het management van OGVO (directeuren en teamleiders)
- 4 juli: GMR en CMR'en
- 5 juli: de medewerkers van OGVO
- 5 juli: de Raad van Toezicht van OGVO

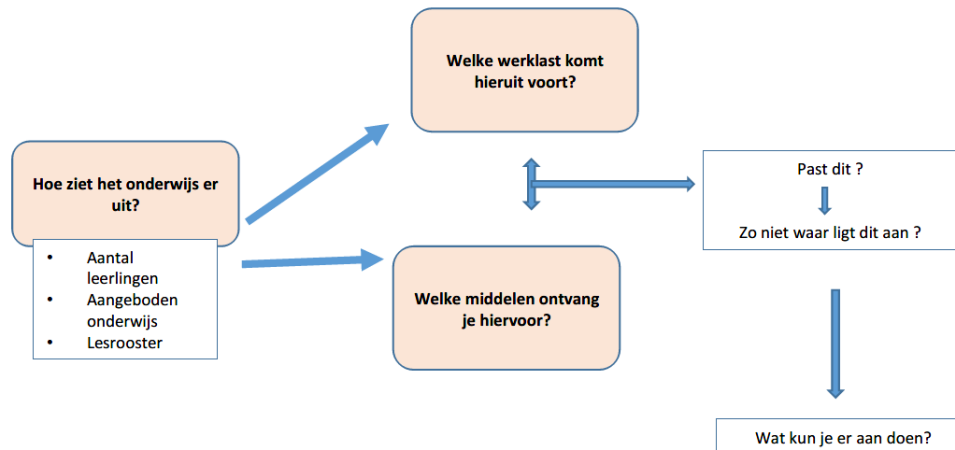
De bijeenkomsten hadden tot doel om de interne stakeholders te informeren over de gehanteerde aanpak en de uitkomsten van de doorrekening. Daarnaast zijn de bijeenkomsten benut om vragen te stellen aan de onderzoekers en het programmateam over de doorrekening en het vervolgtraject op basis van de onderzoeksuitkomsten.

De voorliggende rapportage is opgesteld op basis van het rekenmodel en de uitgevoerde berekeningen. De rapportage is bedoeld om de uitkomsten van de scenariodoorrekening vast te leggen in een notitie, die formeel vastgesteld kan worden door bestuur en directieteam van OGVO, zodat deze kan dienen als onderlegger in de besluitvorming over het vervolgtraject en de daarbij behorende vervolgstappen (o.a. gesprekken met de gemeente Venlo).

2.1 Opstellen rekenmodel

Voor het opstellen van het rekenmodel is gebruikgemaakt van het door BMC ontwikkelde HUBO-model, dat inzicht geeft in de 'Houdbaarheid, Uitvoerbaarheid, Betaalbaarheid en Organiseerbaarheid' van het actuele onderwijsaanbod in relatie tot de normformatie voor scholen in het voortgezet onderwijs.

Schematisch ziet het HUBO-model er als volgt uit (zie afbeelding volgende pagina):

Figuur 1: HUBO-model

De essentie van het HUBO-model is dat een vergelijking gemaakt wordt tussen de formatie die nodig is om het bestaande onderwijsprogramma met alle vakken, profielen en klassen te kunnen draaien, en de de beschikbare formatie op basis van het aantal leerlingen en de daarmee corresponderende normatieve formatie.

Tijdens het verzamelen van de financiële, personele en andere relevante bedrijfsgegevens (rooster) bleek het soms lastig om de benodigde managementinformatie beschikbaar te krijgen. Hierdoor heeft het relatief veel tijd gekost om te komen tot een betrouwbare dataset ten behoeve van de HUBO-analyse. Deze constatering is in lijn met een bevinding uit het Jaarverslag 2022 van OGVO (p.28). Inmiddels heeft OGVO maatregelen getroffen om te komen tot verbetering van de informatievoorziening (Jaarverslag, p.28).

Op basis van het HUBO-model is een doorrekening gemaakt van de huidige situatie van het onderwijs op het Valuas College, het Blariacum College en College Den Hulster. Deze doorrekening van het lesrooster voor het schooljaar 2022-2023 is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. Voor het leerlingenaantal gaat de berekening uit van het aantal leerlingen uit het door OGVO aangereikte overzicht van 17 mei 2023: 4.954 leerlingen (exclusief ISK).
2. Voor het lesrooster vormt het rooster zoals verstrekt op 19 mei 2023 het vertrekpunt. Het uitgangspunt hierbij is een lessentabel van 28 uur per week per afdeling/jaarlaag. Bij een aantal zogenaamde OGVO-‘speerpunten’ komen daar nog uren bij.
3. De door OGVO gehanteerde splitsingsfactoren zijn op alle drie de campussen toegepast.
4. Het keuzegedrag van leerlingen in de bovenbouw is gebaseerd op het keuzegedrag in het schooljaar 2022-2023.
5. Leerlingen in de profielvakken en vakken uit de vrije ruimte zijn samengevoegd.
6. Op iedere 17,14 leerlingen is er 1 docent nodig (1 fte OP).
7. Docenten zijn ingeschaald op $\frac{3}{4}$ van de range LB1 - LD12.
8. De daadwerkelijk opgenomen verlopen tellen mee (38,4 fte = 7,2% van het totaal aantal fte).

9. De omvang van het zogenaamde 'snijverlies'¹ binnen OGVO is berekend op 12,87% van de 720 lessen die docenten op jaarbasis maximaal mogen geven volgens de CAO VO bij een voltijds aanstelling.

De doorrekening – zie figuur 2 op deze pagina – laat zien dat het totaal benodigd aantal fte voor de onderwijsprogramma's van Valuas, Den Hulster en Blariacum in het schooljaar 2022-2023 respectievelijk 12,98 fte, 23,47 fte en 25,52 fte boven de normformatie ligt; circa 62 fte OGVO-breed.

Door de inzet van additionele formatieve middelen (NPO, vaste voet, prestatiebox etc.) is dit formatieve tekort terug te brengen naar respectievelijk een overschot van 4,12 fte, een tekort van 9,85 fte en een tekort van 12,27 fte; 18 fte tekort OGVO-breed.

Anders gezegd: het onderwijsaanbod in het schooljaar 2022-2023 overstijgt ruimschoots de normformatie die beschikbaar is op grond van het aantal bekostigde leerlingen! Het doorrekenen van alternatieve scenario's voor de inrichting van het onderwijsaanbod is daarom te beschouwen als een noodzakelijke eerste stap op weg naar een onderwijsaanbod dat in balans is met de normformatie.

	Formatie afgezet tegen volume te geven lessen		
	Valuas	Den Hulster	Blariacum
Maximale inzetbaarheid in uren p/w per FTE OP (conform CAO)	24	24	24
Mate van snijverlies (%)	13,20	15,99	9,16
Effect snijverlies in uren p/w	3,17	3,84	2,20
Netto inzetbaarheid per FTE OP in uren p/w	20,83	20,16	21,80
Aantal lessen op het rooster	2567	2259	2404
Totaal benodigde FTE's	123,22	112,04	110,27
Afzetten tegen normformatie			
Hoogte normformatie	110,24	88,57	84,75
Benodigde FTE's versus beschikbare FTE's	-12,98	-23,47	-25,52
Aanvullende speelruimte (projectformatie)			
	17,1	13,62	13,25
Benodigde FTE's versus beschikbare FTE's	4,12	-9,85	-12,27

Totaal FTE tekort

-18,00

Figuur 2: HUBO-doorrekening actueel onderwijsaanbod OGVO

¹ Onder 'snijverlies' verstaan we de lessen per fte die niet door een docent worden gegeven als gevolg van andere taken, waardoor de docent niet op 100% van de 720 lessen uitkomt, die op jaarbasis volgens de CAO VO gegeven zouden kunnen worden. Gemiddeld genomen kennen vo-scholen een snijverlies van circa 15%.

2.2 Van doorrekening huidige situatie naar doorrekening scenario's

Voor de doorrekening van de scenario's kunnen we niet van de situatie in het schooljaar 2022-2023 uitgaan. Bestuur en directie hebben inmiddels al enkele besluiten genomen om te komen tot een meer doelmatig onderwijsaanbod en een meer doelmatige inzet van de beschikbare formatie (o.a. de invoering van een lessentabel van 28 uur per week met ingang van het schooljaar 2023-2024).

Daarnaast zijn er in de huidige situatie verschillen tussen de OGVO-locaties in aanbod, in de manier waarop groepen en klassen worden gevormd. Die verschillen staan een uniforme doorrekening van geabstraheerde scenario's in de weg. Essentieel voor de doorrekening van de drie scenario's is dat alle drie de scenario's op eenzelfde manier worden doorgerekend en dat er aannames gedaan worden over de effecten van een andere verdeling van het onderwijsaanbod over de locaties op het keuzegedrag van leerlingen.

Om te komen tot een eenduidige doorrekening van de drie fictieve scenario's is het HUBO-model 'geladen' met een aantal uitgangspunten, die door het programmteam van OGVO zijn vastgesteld. Het gaat om de volgende uitgangspunten:

1. De rijkdom van het onderwijsaanbod blijft intact. Er wordt niet gesneden in vakken, profielen en speerpunten.
2. Hierdoor zijn er voor leerlingen feitelijk meer keuzemogelijkheden. Omdat het om fictieve situaties gaat, heeft BMC samen met het programmteam aannames geformuleerd voor het effect van deze ruimere keuzemogelijkheden op het keuzegedrag van leerlingen. Het gaat om de volgende aannames:
 - a. De Da Vinci-groep (hoogbegaafdenonderwijs) zal niet noemenswaardig groeien. Vermoedelijk zitten alle vo-leerlingen uit de regio met een hoogbegaafdheidsprofiel al bij Da Vinci.
 - b. De D&T-klas (Design & Technologie) bij Den Hulster is erg populair: 45% van de vmbo-leerlingen kiest dit profiel in de onderbouw. De aanname is dat deze groep zal toenemen in volume wanneer meer leerlingen hiervoor kunnen kiezen en dat andere profielen minder leerlingen zullen trekken. We veronderstellen een toename van 78 leerlingen bij het D&T-speerpunt.
 - c. Voor de keuze van het TTO wordt uitgegaan van de fractie van Den Hulster. In de huidige situatie kiest 15% van de havo- en vwo-leerlingen van Den Hulster voor TTO. Deze fractie wordt ook bij de drie scenario's gebruikt.
 - d. Voor de keuze voor het Technasium maken we bij de doorrekening gebruik van het keuzegedrag op Den Hulster, waarbij 19% van de reguliere leerlingen voor het Technasium kiest en 25% van de vwo-leerlingen.
 - e. De leerlingen in de bovenbouw krijgen een ruimer keuzeaanbod (alle keuzes van de huidige campussen zijn beschikbaar binnen de scenario's). Voor het bepalen van het keuzegedrag wordt uitgegaan van het OGVO-brede driejaarsgemiddelde.

3. Voor het leerlingenaantal gaat de berekening uit van het aantal leerlingen uit het door OGVO aangereikte overzicht van 17 mei 2023: 4.954 leerlingen (exclusief ISK).
4. Er is sprake van een lessentabel van 28 uur per week per afdeling/jaarlaag (conform besluit bestuur en directie met betrekking tot lessentabel 2023-2024). Bij de Topklas, een van de OGVO-'speerpunten', komen daar nog uren bij, waardoor het aantal uren op de lessentabel varieert van 28 lessen tot 36 lessen per week.
5. Op iedere 17,14 leerlingen is er 1 docent nodig (1 fte OP).
6. Docenten zijn ingeschaald op $\frac{3}{4}$ van de range LB1 - LD12.
7. De daadwerkelijk opgenomen verloven (38,4 fte) tellen mee.
8. De omvang van het zogenaamde 'snijverlies' binnen OGVO is berekend op 12,87% van de 720 lessen die docenten op jaarbasis maximaal mogen geven volgens de CAO VO bij een voltijds aanstelling.
9. Bij het bepalen van de klassendeler/splitsingsfactor in gemengde klassen (bijv. basis/kader vmbo) is steeds gekozen voor de duurste variant (kleinste groepen). De volgende klassendelers zijn gehanteerd:

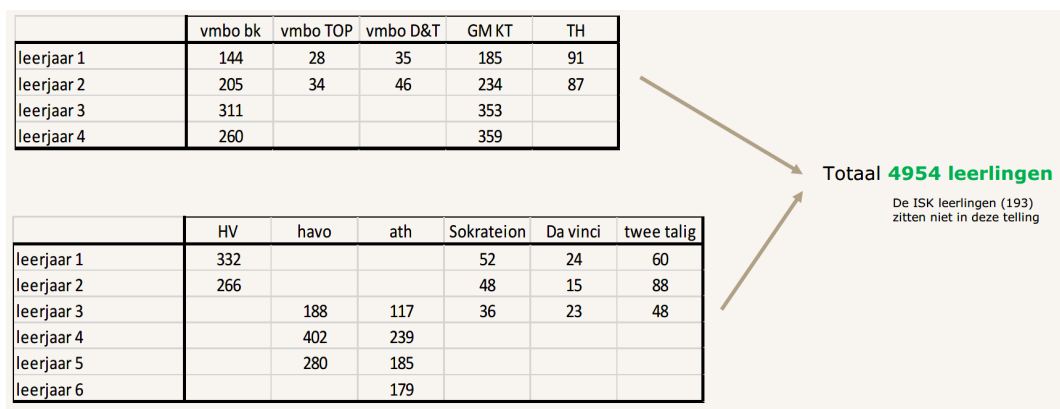
vmbo bk	vmbo bk	vmboGMKT	GT	HV	G/TTO	H	V
OB	BB	OB	BB	OB	OB	BB	BB
18	20	32	32	30	32	30	32

10. Bij scenario 1 (2x onderbouw, 1x bovenbouw) worden de onderbouwleerlingen gelijkmatig verdeeld over de beide onderbouwlocaties.
11. Bij scenario 2 (twee brede campussen) zijn eerst de unieke leerlingen van de speerpunten in beeld gebracht. Dit heeft geleid tot een Campus Taal & Cultuur met de speerpunten TTO, Da Vinci, Sokrateion en Topklas en de vmbo-profielen Dienstverlening en Producten, Media Vormgeving en ICT, en Horeca Bakkerij en Recreatie.
Op de Techniek en Sport-campus zijn alle leerlingen geplaatst van de speerpunten Technasium, D&T en alle sportprofielen, en de vmbo-profielen Produceren, Installeren en Energie, Bouw, Wonen en Interieur, en Motorvoertuigentechniek, en de vmbo-gt-richting Techniek. De overige leerlingen (schoolsoort en profiel) zijn door twee gedeeld en verdeeld over de beide campussen.
12. Materiële kosten en de overhead laten we buiten beschouwing: de personeelskosten van OGVO bedragen 79,2% van de totale kosten, tegenover 79,3% landelijk. Binnen de formatie valt op dat OGVO verhoudingsgewijs iets meer OOP in dienst heeft dan het landelijk gemiddelde (+2,4%), en iets minder directieformatie (-0,8%) en OP-formatie (-1,6%). Dit zijn geen afwijkingen die tekorten op de begroting kunnen

verklaren. Bovendien hebben deze kengetallen niet direct nut voor een doorrekening van het onderwijsaanbod zelf.

13. In de berekening spelen huisvestingskosten evenmin een rol. Dit betreffen indirecte kosten, die niet nodig zijn voor de scenariodoorrekening sec.

Op basis van bovenstaande uitgangspunten zijn de volgende cohorten geconstrueerd ten behoeve van de doorrekening.

Figuur 3: geconstrueerde cohorten ten behoeve van scenariodoorrekening

Op basis van de hiervoor genoemde uitgangspunten en de geconstrueerde cohorten zijn de drie scenario's voor de herinrichting van het onderwijsaanbod van OGVO doorgerekend. De resultaten daarvan zijn te lezen in hoofdstuk 3.

H3 | Uitkomsten doorrekening

3.1 De haalbaarheid van de drie scenario's

Op grond van de geformuleerde uitgangspunten in paragraaf 2.2 zijn de drie scenario's doorgerekend (figuur 4).

			Aantal leerlingen	Aantal lessen	Inkomsten FTE's	Kosten in FTE's	Resultaat
Scenario 1	2x onderbouw, 1x bovenbouw	a) onderbouw 1	1.193	1.517	73	73	0,35
		b) onderbouw 2	1.193	1.517	73	73	0,35
		c) bovenbouw	2.568	3.056	131	146	-15
			4.954	6.090	278	292	-14,3
Scenario 2	2x brede campus	a) campus Taal&cultuur	2.560	3.424	144	164	-20,4
		b) campus Techniek	2.394	2.859	134	137	-2,8
			4.954	6.283	278	301	-23,2
Scenario 3	1x onderbouw, 1x bovenbouw	a) onderbouw	2.386	2.786	147	133	13,7
		b) bovenbouw	2.568	3.056	131	146	-15
			4.954	5.842	278	279	-1,3

Aanvullende projectformatie 45 fte

←

↑
Uitgangspunt
Gebaseerd op reguliere subsidie.
(Geen projectmatige subsidies meegenomen)

Figuur 4: uitkomsten scenariodoorrekening in fte's

Strikt genomen is geen van de drie scenario's haalbaar op basis van de normformatie. Scenario 3 zit daar overigens dichtbij, met een berekend tekort van 1,3 fte. Scenario 2 is overduidelijk het minst haalbaar in termen van beschikbare normformatie (-23,2 fte). Scenario 1 zit tussen scenario 2 en 3 in (-14,3 fte).

We willen benadrukken dat de berekening uitsluitend gebaseerd is op de reguliere subsidies ontvangen door OGVO voor de uitvoering van het bekostigde vo-onderwijs. OGVO beschikt daarnaast over circa 45 fte aan projectformatie voor uiteenlopende projecten als NPO, Sterk Techniek Onderwijs en Incidentele Middelen Leerlingendaling. Deze zijn door BMC buiten de doorrekening gehouden, omdat deze middelen een eigenstandige projectdoelstelling kennen en niet bedoeld zijn voor het afdichten van tekorten op het regulier onderwijs.

Figuur 4 maakt verder duidelijk dat formatieve tekorten zich met name voordoen bij de Talencampus in scenario 2 (-20,4 fte) en het bovenbouwonderwijs in scenario 1 en 3 (-15 fte).

3.2 Kosten van speerpunten en besparingsmogelijkheden

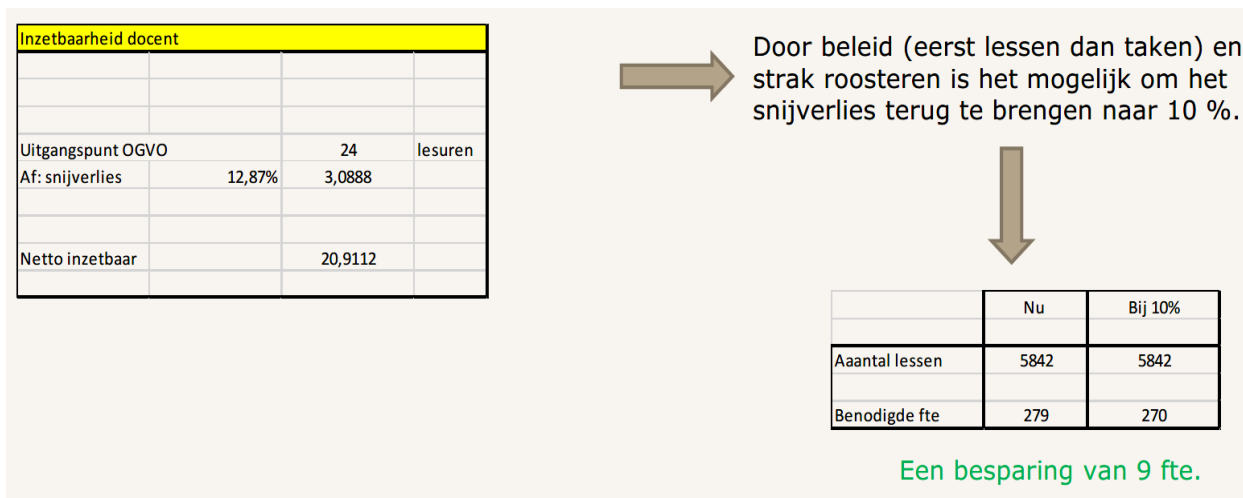
Bij onze doorrekening hebben we niet alleen gekeken naar de verhouding tussen de beschikbare normformatie en de benodigde formatie voor de uitvoering van het onderwijsaanbod van OGVO, maar ook naar de kosten van de speerpunten en enkele mogelijkheden om te besparen op de fte's die nodig zijn voor de uitvoering van het huidige brede onderwijsaanbod.

In paragraaf 2.2 hebben we al aangegeven dat de verhouding tussen materiële en personele kosten bij OGVO in lijn is met de landelijke verdeling van deze kosten. Daarnaast zijn er enkele kleine verschillen in de verhouding tussen OP, OOP en directiefuncties met het landelijke beeld. De verdeling personeel-materieel en de verhoudingen tussen OP, OOP en directiefuncties binnen de formatie zijn daarmee niet interessant als bron voor besparingen, en door ons niet verder uitgediept.

Snijverlies reduceren

Een eerste manier om het onderwijs kostendekkend te maken is door 'snijverlies' te reduceren. Door docenten een groter deel van hun beschikbare tijd gericht in te zetten op onderwijstaken, kan de beschikbare formatie beter benut worden en komt de benodigde formatie voor het onderwijs dichterbij de normformatie.

Ervaring in het land heeft geleid tot het inzicht dat 100% inzetbaarheid van docenten op hun onderwijstaken (maximaal 720 uur per jaar) in de praktijk moeilijk te realiseren is. Het snijverlies reduceren tot circa 10% is goed mogelijk. Hier is winst te boeken voor OGVO (zie figuur 5).

Figuur 5: reductie snijverlies binnen OGVO

Uitgaande van een reductie van het snijverlies van 12,87% naar 10% kan in beginsel 9 fte extra vrijgespeeld worden voor de uitvoering van het onderwijs zelf. Dat is al meer dan het

fte-tekort in scenario 3. Een consequentie hiervan is overigens wel dat er minder formatie beschikbaar is voor de invulling van taakuren.

Besparen op formatie voor speerpunten?

Een andere mogelijkheid om de fte's die nodig zijn voor het onderwijs meer in lijn te krijgen met de normformatie, is door te besparen op de fte's voor de uitvoering van de OGVO-speerpunten. Hieronder nemen we de volgende speerpunten onder de loep:

- A. Sokrateion, Da Vinci en TTO;
- B. de topklas (vmbo);
- C. het Technasium.

De Sportklas en Topsport hebben we niet onderzocht. Het sportklas-curriculum kenmerkt zich door extra uren LO. Het aanpassen van dit curriculum kan slechts een marginale rol van betekenis spelen voor een betere balans tussen benodigde fte's en normformatie. Het Topsportprogramma kent geen extra formatieve inzet binnen de lessentabel.

Topsportleerlingen krijgen een aantal vrijstellingen binnen het lesrooster. De coördinatie hiervan kan binnen de beschikbare taakruimte worden gerealiseerd. Deze programma's zitten beide dicht op de normformatie.

A. Sokrateion, Da Vinci en TTO

OGVO kent in de huidige situatie reguliere vwo-klassen, maar ook speciale vwo-klassen die als speerpunt worden verzorgd onder de merknamen Sokrateion, Da Vinci en TTO. Aparte klassen, ook al zijn grote delen van het onderwijsprogramma gelijk, betekent extra formatie, ook wanneer deze klassen niet geheel vol zitten. Daarmee ontstaat extra spanning tussen de benodigde formatie voor deze speerpunten en de normformatie op grond van het aantal leerlingen.

	Totaal vwo	Sokr	DV	2-talig	rest
klas 1	468	52	24	60	332
klas 2	417	48	15	88	266
klas 3	224	36	23	48	117
aantal groepen klas 1	15	2	1	2	11
aantal groepen klas 2	14	2	1	3	9
aantal groepen klas 3	7	2	1	2	4
Gezamenlijk aantal groepen			36		
leder apart			40		

Figuur 6: totaal aantal leerlingen en groepen vwo met en zonder aparte groepen voor Sokrateion, Da Vinci en TTO

Figuur 6 hierboven laat zien dat het samenvoegen van alle groepen met vwo-leerlingen (regulier, Sokrateion, Da Vinci en TTO) kan leiden tot een reductie met vier groepen/klassen. Dat betekent een reductie van 4 x 28 lessen per week = 112 lessen. Daarnaast heeft

Sokrateion nog eens 29 lessen extra in de programmering. Wanneer het vwo-onderwijs vanuit een kleiner aantal groepen wordt georganiseerd, zijn er nog steeds mogelijkheden om Sokrateion, Da Vinci en TTO-vakken te volgen, maar dan vanuit reguliere vwo-klassen met een reguliere groeps grootte. Door de speerpunten te integreren binnen het reguliere vwo-aanbod, waarbij er dan wel keuzes gemaakt dienen te worden in welk speerpunt wordt aangeboden, kunnen in totaal 141 lessen worden bespaard; een equivalent van 6,4 fte, oftewel € 675.000,-.

B. De Topklas (vmbo)

De Topklas biedt muzisch-creatief onderwijs (Beeldende vorming, Musical, Muziek) voor leerlingen in de onderbouw van het vmbo. Vanwege de drie 'stromen' binnen de Topklas zijn er altijd drie groepen nodig (twee extra). Iedere groep/stroom binnen de Topklas heeft een basisprogramma van twintig lessen. Afhankelijk van de gekozen specialisatie komen daar zes (Beeldend), tien (Musical), of zeven (Muziek) uren op het programma bij. Het totaal aantal extra lessen ten opzichte van een gewone vmbo-klas komt hiermee op 85 (zie ook de berekening in figuur 7), oftewel 4,1 fte, oftewel € 407.000,-.

		vmbo bk	vmbo TOP	Totaal
Leerlingen	Leerjaar 1	133	28	172
	Leerjaar 2	205	34	239
Groepen	Leerjaar 1	8	2	9
	Leerjaar 2	11	2	12
Aantal groepen samen		21		
Aantal groepen apart		23		
Aantal extra lessen (2 x28)		56		
		TOP	Regulier	Verschil
Algemeen lessen	Leerjaar 1	20	28	
	Leerjaar 2	19	28	
Specifiek	Leerjaar 1	6		
		10		
	Leerjaar 2	7		
		6		
		10		
		7		
Totaal lessen	Leerjaar 1	43	28	15
	Leerjaar 2	42	28	14
		TOP	Regulier	
Aantal lessen		43	28	
		42	28	
Totaal aantal extra lessen		85		

Figuur 7: extra lessen in de Topklas in vergelijking met regulier vmbo

C. Het Technasium

Onder de merknaam Technasium wordt in de onderbouw van de havo en het vwo twee uur in de week het vak O&O (Onderzoek & Ontwerpen) aangeboden. Op basis van 18 Technasiumgroepen gaat het om 36 extra lesuren op het rooster, gelijk aan 1,7 fte, uitgedrukt in euro's is dat een bedrag van € 172.000,-.

Cumulatieve besparingseffecten

Wanneer we de oorspronkelijke doorrekening van de scenario's (zie paragraaf 3.1) aanvullen met de besparingsmogelijkheden uit paragraaf 3.2, kunnen we een nieuwe figuur presenteren met daarin de cumulatieve effecten verwerkt van de reductiemogelijkheden zoals beschreven in paragraaf 3.2. Zie hiervoor figuur 8 hieronder.

			Aantal	Aantal	Inkomsten	Kosten	Resultaat	Resultaat berekening			
			leerlingen	lessen	FTE's	in FTE's		Snijverlies	S,D,TTO	Top	Tech
Scenario 1	2x onderbouw, 1x bovenbouw	a) onderbouw 1	1.193	1.517	73	73	0,35	3,1	6,3	8,4	8,4
		b) onderbouw 2	1.193	1.517	73	73	0,35	3,1	6,3	8,4	9,2
		c) bovenbouw	2.568	3.056	131	146	-15	-10,5	-10,5	-10,5	-10,5
			4.954	6.090	278	292	-14,3	-4,2	2,2	6,3	8,0
Scenario 2	2x brede campus	a) campus Taal&cultuur	2.560	3.424	144	164	-20,4	-14,9	-8,5	-4,4	-4,4
		b) campus Techniek	2.394	2.859	134	137	-2,8	1,8	1,8	1,8	3,5
			4.954	6.283	278	301	-23,2	-13,1	-6,7	-2,6	-0,9
Scenario 3	1x onderbouw, 1x bovenbouw	a) onderbouw	2.386	2.786	147	133	13,7	17,7	24,1	28,2	29,9
		b) bovenbouw	2.568	3.056	131	146	-15	-15,0	-15,0	-15,0	-15,0
			4.954	5.842	278	279	-1,3	7,2	13,6	17,7	19,4

Figuur 8: doorrekening scenario's inclusief cumulatief effect besparingsmogelijkheden

Figuur 8 geeft het cumulatieve effect weer van de besparingsmogelijkheden die zijn beschreven in deze paragraaf. We zijn ons ervan bewust dat de besparingsmogelijkheden op de speerpunten binnen OGVO gevoelig liggen. Dat blijkt ook uit de geformuleerde uitgangspunten voor de doorrekening van de drie scenario's: op basis van het huidige onderwijsaanbod. Wat we hiermee vooral inzichtelijk hebben willen maken is dat er naast de andere verdeling van het onderwijsaanbod van OGVO over de campussen ook keuzes mogelijk zijn, die een versterkend effect hebben op de balans tussen benodigde formatie en normformatie.

Belangrijk om te constateren is dat een reductie van het snijverlies met een kleine 3% al leidt tot een positieve balans binnen scenario 3 tussen benodigde formatie en normformatie.

H4 | Conclusies en nabeschoouwing

4.1. Conclusies

Op basis van de uitgevoerde rekenexercitie zijn de volgende conclusies te trekken:

1. Bij het doorrekenen van het 0-scenario (huidige situatie) hebben we tijdens de HUBO-analyse geconstateerd dat OGVO wat betreft de verhoudingsgetallen voor personele en materiële uitgaven, de personele samenstelling (OP-OOP-directie) en vermogenspositie scoort conform het landelijk beeld. Om deze reden hebben we hier bij de doorrekening van de scenario's verder geen aandacht aan besteed.
2. Niets doen is geen optie. Uit de doorrekening van het onderwijsaanbod in het schooljaar 2022-2023 blijkt dat OGVO over alle drie de scholen heen circa 62 fte tekortkomt voor de uitvoering van het onderwijs ten opzichte van de normformatie die beschikbaar is op basis van de reguliere bekostiging, die ontvangen wordt op basis van de leerlingenaantallen. Een andere organisatie van het onderwijsaanbod is dus nodig.
3. Van de drie doorgerekende scenario's is het derde scenario met één onderbouwlocatie en één bovenbouwlocatie in bedrijfseconomisch opzicht het beste scenario. Dat wil zeggen dat in dit scenario de benodigde formatie voor de uitvoering van het onderwijsaanbod het beste in evenwicht is (1,3 fte tekort) met de beschikbare normformatie op grond van het aantal bekostigde leerlingen.
4. In beide andere scenario's is het verschil tussen benodigde formatie en beschikbare normformatie aanzienlijk groter: een tekort van respectievelijk 14,3 fte in scenario 1 (twee onderbouwlocaties, één bovenbouwlocatie) en 23,2 fte in scenario 2 (twee brede scholengemeenschappen met allebei onder- en bovenbouw).
5. Binnen de geanalyseerde scenario's doen de grootste tekorten zich voor in de bovenbouw van scenario 1 en 3 en de Campus Taal & Cultuur binnen scenario 2.
6. Versterking van het evenwicht tussen de benodigde formatie voor de uitvoering van het onderwijsaanbod en de beschikbare normformatie kan bewerkstelligd worden door het snijverlies bij de inzet van docenten terug te brengen. Een formatieve besparing van 9 fte is hierbij realistisch en gaat niet ten koste van de rijkdom binnen het onderwijsaanbod.
7. Daarnaast kan dit evenwicht verder versterkt worden door reducties aan te brengen binnen de OGVO-speerpunten. Daarbij zijn besparingen mogelijk van respectievelijk 6,4 fte (Sokrateion, Da Vinci en TTO), 4,1 fte (Topklas) en 1,7 fte (Technasium).

4.2 Slotbeschouwing

Het eenvoudig, eenduidig en realtime beschikbaar hebben van managementinformatie is van groot belang om tot onderbouwde besluiten te komen en om de kosten van onderwijs en bedrijfsvoering goed te kunnen monitoren. Het is daarom een goede zaak dat OGVO heeft besloten over te gaan tot een managementtool die de benodigde bedrijfsinformatie gemakkelijk toegankelijk maakt (Jaarverslag 2022, p.28).

Op basis van de uitgevoerde doorrekening kan OGVO een onderbouwd besluit nemen over een voorkeursscenario voor de inrichting van het onderwijsaanbod. De uiteindelijke afweging dient, zo realiseren wij ons, niet alleen plaats te vinden op basis van bedrijfseconomische overwegingen met betrekking tot euro's en fte's. Wanneer de instandhouding van een breed onderwijsaanbod zwaar weegt – en dat lijkt zo te zijn, gezien de gehanteerde uitgangspunten voor de doorrekening – dan biedt scenario 3 daarvoor de beste basis. Dat is een basis die verder versterkt kan worden door het snijverlies bij de inzet van docenten te verminderen.

Scenario 3 biedt niet alleen de beste mogelijkheden voor instandhouding van een breed onderwijsaanbod, maar ook de beste mogelijkheden voor het criterium non-segregatie, omdat alle onderbouwleerlingen en alle bovenbouwleerlingen onderwijs volgen binnen één school met één onderbouwlocatie en één bovenbouwlocatie.

De uitgevoerde doorrekening biedt ook mogelijkheden om het huidige onderwijsaanbod binnen OGVO opnieuw tegen het licht te houden, en de vraag te stellen of de middelen van de stichting wel terechtkomen bij de leerlingen die ondersteuning vanuit school vanuit het perspectief van kansengelijkheid het hardste nodig hebben: stellen wij als onderwijsgemeenschap nog wel de goede prioriteiten vanuit wie we willen zijn voor de leerlingen uit Venlo en omstreken, doen we nog wel de goede dingen?

Wij hopen dat ons rapport bijdraagt aan het best denkbare voortgezet onderwijs voor leerlingen uit Venlo en omgeving en wensen de OGVO-gemeenschap veel wijsheid toe bij het zetten van vervolgstappen na de vaststelling van de voorliggende rapportage.

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

24 augustus 2023

Namen adviseurs :

- dr. Hans Schuit
- Pascal van de Ven MSc
- drs. Ben Kuiper

Projectnummer : PO037786

Kijk voor meer info op onze website: bmc.nl